

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R.P. Thomae Młodzianowski Praelectionum Theologicarvm
Tomus ...**

**Młodzianowski, Tomasz
Moguntiae Et Dantisci, 1682**

Difficultas II. Utrum Formale Pœnitentiæ, sit Bonum Pacis cum Deo? vel
Compensatio?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-82982](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-82982)

RESPONSUM est. Jus Divinum ut sic, formaliter Justitiam Divinam ut sic. Ex alio principio eidem Instantiæ responderetur, quod illa Æqualitas sit per se laudabilis, hoc est, non per accidens participans laudabilitatem: sed non est per se laudabilis, quasi debeat non esse appetibilis gratiā aliis vel per attributionem ad aliud, sive tanquam ad genericum illius prædicatum, sive tanquam ad aliquid in re coincidens. Et certè multa in Scientiis per reductionem ad objectum formale, considerantur; quantumvis non accedat illis considerari ab illa Scientia; sic etiam Æqualitas ad jus Divinum ut sic, attribui poterit ad Pœnitentiam, licet non sit ultimò differentiale prædicatum, & finis primò intentus ejusdem.

OBJICIT II. Pœnitentia, non solum servare, & reparare debet Æqualitatem, Divini domini, vel excellentiæ, vel beneficentiæ &c. sed universaliter Æqualitatem ad omne jus Divinum. Ergo debet Universaliter jus illud considerare. Ad eum modum quo Metaphysica quia non solum considerat hominem, vel solum corpus, sed omne ens: fit ut Metaphysica respiciat pro objecto ens, quæ ens.

RESPONDETUR. Æqualitatem hanc quoad rationem non ultimam (specificandi, respicere Pœnitentiam; sed non respicere primò per se. De Metaphysica autem alia est ratio: quia nullus datur alius habitus, qui consideret ens quæ ens, & nulla formalitas prior, ad quam primò & per se attendere possit Metaphysica. Jam autem Æqualitatem ad jus Divinum: quæ tale, respicere poterit Justitia generica, & Pœnitentia pro sua parte, potest habere aliquid aliud quod primò, per se intendat.

OBJICIT III. Omnes actus Pœnitentiæ versantur, circa restaurationem, aut conservationem juris Divini; tanquam circa objectum distinctivum Pœnitentiæ à cæteris virtutibus. Ergo illud erit formale; nam de ratione formalis est, ut omnes, talis virtutis actus, versentur circa illud, tanquam circa objectum distinctivum. Antecedens Probat. Si aliquis actus non versaretur circa prædictum objectum, maxime non versaretur satisfactio; jam autem etiam hæc versatur, quia acceptatur ex desiderio satisfaciendi juri Divino læso. Quod autem Pœnitentia versetur circa illud jus, tanquam circa objectum distinctivum, Probat. Quia per hoc distinguitur ab aliis virtutibus; nam Charitas v. g. odit peccatum, non quia est Deo injuriosum ut sic, sed quia avertit à bonitate Divina, & sic de aliis.

RESPONSUM jam est. Omnes actus Pœnitentiæ quodammodo versari circa reparationem aut conservationem juris Divini. Est enim contra jus Divinum omne peccatum, committitque saltem latiori modo dictam injuriam; sed ad illud jus Divinum, non attendunt primò & per se

omnes actus Pœnitentiæ. Dictum item est, quod jus Divinum quæ Divinum spectet ad rationem genericam Justitiæ, de qua specialis tractatio non habetur; quia nullam particularem considerationem habet, quæ nosci non possit & deduci, ex tractatu de aliis virtutibus. Et sicut non explicamus Justitiam ut sic, quæ respiciat jus humanum quæ humanum, eò quod sic sumpta Justitiæ, aliunde notitia peti possit; sic etiam eodem titulo non habet Justitia ut sic, respiciens jus Divinum quæ Divinum peculiarem considerationem.

Neque valet, si dicas: Justitiam ut sic, esse virtutem generalem; si enim ly generale accipias pro ratione superiori prædicabili de pluribus, in hoc sensu erit virtus generalis. Si autem ly generale accipias pro composito ex pluribus particularibus virtutibus, non erit sic generalis, habebit enim speciale suum motivum & objectum, hoc est jus Divinum ut sic.

DIFFICULTAS II.

Utrum Formale Pœnitentiæ, sit Bonum Pacis cum Deo? vel Compensatio? &c.

Affirmat Lugo Disp. 2. num. 49. & cum eo Rosmer.

SUPPONUNT uterque I. Per omne peccatum, præberi DEO rationabile fundamentum odii, & indignationis, contra peccatum, vel gravis vel leve. Huic fundamento indignationis, opponitur Æqualitas moralis, quæ stat in hoc: ne homo habeat Deum rationabiliter offensum; hæc autem Æqualitas est Bonum Pacis.

SUPPONUNT II. Dupliciter posse intelligi quod Pœnitentia intendat Bonum Pacis cum Deo. Primò quod intendat Deum non habere Amicum. Secundò quod intendat DEUM non habere Inimicum. Quæ duo sunt distincta; nam possem ego velle, ne adversus sit à me Paulus, adeoque illum non offendere, & possum tamen non desiderare, ut sit mihi amicus. Et ad hanc pacem attendit Pœnitentia.

SUPPONUNT III. Æqualitatem hanc moralem, non esse rigorosè Justitiam, nec Inæqualitatem esse rigorosè Injustitiam; sed esse solum offensam, quæ potest esse sive injuria: nam si amicus ob nixè petat à me librum, quo unice indigeo; offendo amicum, non illum dando, & tamen non facio illi injuriam, alioqui teneret ad restitutionem; per hoc tamen non negant offensam & injuriam in eandem entitatem coincidere posse. Contra sic explicatam Conclusionem.

DICENDUM est I. *Formale Pœnitentiæ*
* (c) *non*

non esse dictam Aequalitatem, & intentionem Boni Pacis cum DEO.

PROBATUR I. Argumento jam facto; quod in præfenti applicari etiam debet. Quia scilicet Bonum Pacis, non est quid primò per se intentum, à Pœnitentia, nam etiam peccatum, in ratione peccati, non constituitur primò per se, quòd ab illo Deus avertatur, & quòd impediatur pacem cum Deo. Quærendum enim restabit: Cur ab eo Deus avertatur? Et, cur impediatur pacem? Illud autem quod pro ratione adferetur, erit ratio primò constituens peccatum. Quòd autem rationem primò constitutivam peccati, differentialiter respiciat actus fugæ Pœnitentiæ, jam est supra ostensum.

PROBATUR II. Si Bonum Pacis esset objectum Formale Pœnitentiæ, vera esset hæc Universalis: Nullus est actus Pœnitentiæ, qui non respiciat Bonum Pacis; (loquendo de actibus prosecutionis) nam formale habitus, omnes actus illius respiciunt: Si enim illo formali non informarentur, hoc ipso non essent illius habitus, actus. Sed falsa est illa universalis; quia, vera est hæc particularis: Datur actus Pœnitentiæ qui non respicit Bonum Pacis. Ergo illa universalis negativa, ut constat ex Dialecticis, erit falsa. Antecedens Probatur. Si ego dicerem quantumvis per impossibile propter meum peccatum Deus non fuisset à me averfus, nihilominus ex sola dissonantia illius ad Deum, detestor illud & retracto, verè hic actus esset Pœnitentiæ; nec illum à ratione actus pœnitentialis, quisquam sine petitione principii eximere potest; & tamen ille actus, non respiceret formalem hanc rationem, quod est peccatum avertere à Deo. Ergo dabitur aliquis actus Pœnitentiæ, qui non respicit aversionem, consequenter nec intendit per se Bonum Pacis; & tamen erit actus Pœnitentiæ.

PROBATUR III. Et supponitur, quòd esse objectum aversionis Divinæ; & esse peccatum quòd tale, sint formalitates conceptu nostro saltem formali præscindibiles: hoc enim quod est objectum aversionis, est quid posterius, sequens ex conditione peccati; adferri enim potest pro ratione, hanc actionem, esse dignam aversione Divina, quia est peccaminosa; quando autem dicam: idèd aliquid esse peccatum, quia Deus ab illo avertitur, erit ratio cinatio similis illi. Idèd Petrus est homo, quia est risibilis. Rursus in humanis prius est aliquid esse malum, & postea causare aversionem. Hinc averfus, si ex illo queratur; quare hanc actionem aversetur? redditurus est pro ratione, malitiam operis. Quòd si id est in humanis offensis; cur non idem reperitur in peccato?

Ex hoc autem deducitur. Rationem offensæ & peccati, præscindi posse, priusque esse rationem peccati, quam offensæ, vel causativi aversionis. *Hoc posito; Quæro: Vel illam rationem*

manentem, post præcisam formalitatem offensæ, vel inquam, potest adhuc respicere Pœnitentia, versarique circa illam, retenta formalitate Pœnitentiæ; vel non potest? si potest? Ergo apparet, quòd aversionem non respiciat differentialiter, quia nullus habitus manet, sublato suo differentiali. Quòd si tunc non poterit versari circa illud objectum, pœnitentiæ? quaritur: cur non? modò reddatur ratio sine petitione principii. Insuper in oppositum ratio est. Quia omni illi, cui convenit esse peccatum, opponitur Pœnitentia. Sed illi actioni convenit esse peccatum, opponitur Pœnitentia. Sed illi actioni convenit esse peccatum, ut jam suppositio probavit. Ergo illi per actus fugæ opponere se potest Pœnitentia; adeoque illud præcisum à formalitate offensæ, erit objectum Pœnitentiæ.

RESPONDEBIS. Fore tunc Pœnitentiam specie distinctam.

CONTRA est. Quæro: an sit futura distincta in ratione Pœnitentiæ, quæ respicit peccatum, quòd peccatum est? Vel quæ respicit objectum aversionis à Deo? Si primum? Quæro: In quo sit futura illa specifica differentia Pœnitentiæ in versando circa peccatum quòd peccatum est? utrobique respiciatur dissonantia v.g. ad Deum quæ naturæ intellectualis est: Si autem est differentia non nisi in hoc, quia tunc non respicit peccatum, secundum quod illud objectum aversionis est? hoc quidem verum est. Sed de hoc queritur; Cur respiciantur peccati sub tali formalitate, sit talis ratio, qua mutata, non sit futura eadem specie Pœnitentia.

DICENDUM est II. *Bonum Compensationis non esse objectum formale Pœnitentiæ.*

PROBARI solet I. ex Lugone. Illud motivum compensationis includit peccatum, adeoque est inhonestum. Ergo non est formale Pœnitentiæ, quæ est quid honestum. Antecedens Probatur. Quia orta illa bonitas, & honestas, consistit in bonitate Compensationis, ut Compensatio est. Ergo componitur intrinsecè ex illis, ex quibus componitur compensatio ut talis est. Compensatio ut talis est. Compensatio autem ut Compensatio, includit offensam præteritam; & actionem præsentem obsequii. Ergo virtus, quæ afficitur ad hanc honestatem, necesse est ut afficiatur ad utramque partem illius complexi; altera enim sola, prout condistincta ab altera, non est Compensatio adæquata.

RESPONDET ipse de Lugo huic argumento n. 36. retorquetque illud, circa objectum Justitiæ vindicativæ in Deo, quæ habet pro objecto honestatem punitionis; quæ non est sola bonitas tormenti, secundum se; sed includit tormentum ut malum illius qui peccavit; atque adeo videtur includere ipsum peccatum præteritum. Concedit ulterius: quòd Deus habeat affectum ad illud totum complexum, & ad omnes ejus partes, non ad singulas seorsim, sed prout conjunctæ cum aliis, componunt illud.

illud totum, quod est punitio peccati. Ex hoc tamen non sequitur, quod Deus amet simpliciter peccatum præteritum, seu quod habeat etiam aliquem affectum erga illud; non enim est necesse, quod qui vult vel amat aliquid propter bonitatem specialem illius, eodem genere affectus amet bonitatem ipsam; quæ movet ad amorem. Ad eum modum, quo potest aliquis amare Petrum sapientem, non tamen eodem amore amare sapientiam Petri; nam amore amicitiae amat Petrum & non sapientiam. Et certe potest DEUS gaudere de peccato præterito, per simplicem complacentiam & affectum; unde etiam, exclamat Ecclesia: O felix culpa! quæ talem, ac tantum, habuit Redemptorem! *Hæc Responsio.*

NON SATIS FACIT. Tum quia major sanctitas Dei, salvatur; si nullo modo ponatur in Deo complacentiæ actus, vel amor peccati. Tam quia impossibile est, ut Deus habeat aliquem inefficacem affectum ut non sit. Ergo etiam impossibile est ut habeat aliquem affectum inefficacem ad peccatum: cum non magis connectatur cum suo esse quam cum sua sanctitate, cui esse, opponitur non esse, & sanctitati, peccatum. Concedi tamen potest in Deo, imò & debet, inefficax voluntas impeditiois peccati, titulo causæ primæ. Sed ex hoc non sequitur, concedi debere, inefficacem amorem peccati: hæc enim duo valde diversa sunt. Ad eum modum, quo diversa sunt: ly: *Nolo impedire*; & ly: *Vellem ut facias*; primum requirit condicio causæ primæ; secundum requirit ejus sanctitas. Tum quia nulla est necessitas redigendi sese ad has angustias, ut fusiùs, si Deo cordi fuerit, infra ostendetur; ubi probabitur, peccatum non esse partem intrinsecam, Sacramenti pœnitentiæ; imò vel ex hoc solo medio termino rejici debet, nè appingatur Deo amor peccati.

RESPONDETUR huic argumento, Retorquendo illud de appetitu Medicinæ in ægrotis: An scilicet tunc appetens Medicinam quæ Medicinam reparativam, appetat ægritudinem? quæ medicina reparativa intelligi non potest sine ægritudine. Item: An qui appetit inducere formam in materiam, quia est privata forma, appetat privationem formæ? sed de his instantiis fusiùs postea. Directè ad argumentum dici potest: Negando Antecedens. Ad probationem illius dicitur: quod includat quidem Compensatio offensam, sed non quæ partem sui componentem; sed potius tanquam aliquid extrinsecum intrinsecè requisitum; ut dictum in materia de Connotatis; idque adhuc à se destruibile. Negoque, quod Virtus quæ afficitur illi Compensationi, debeat affici illi extrinsecò, quod destruit, hoc ipso enim, quia illud destruit non afficitur illi; imò si afficeretur, sequerentur duo contradictoria, scilicet affici & non affici: affici, ut supponitur, non affici autem, quia ne-

mo afficitur ei, quod destruit; & infectum vult; positaque veritate eorum, quæ dicunt Oppositi, impossibilis esset detestatio peccati præteriti quæ talis; quia detestatio deberet illud semper quoquo modo velle, adeoque & ipsa detestatio, indigeret detestatione. Illa autem Ecclesiæ locutio non est nisi figurata: nec significat Ecclesiæ complacere sibi in culpa; sed quod gaudeat se liberatam à culpa tam insigni medio. Felicitas autem culpæ, est definere esse culpam. Vel certè in hoc sensu intelligi debet: quod infelix fuisset nisi eam Christus redemisset, quia non nisi tali posita redemptione, remitti condignè potuit. *Hinc aliter*

PROBATUR II. Conclusio. Quia scilicet primò & per se nec formalitatem injuriæ nec formalitatem offensæ nititur abolere Pœnitentia; cum neutra harum formalitatum, primò constituat peccatum, cuius tamen deletionem, primò respicit Pœnitentia.

PROBATUR III. Quia posset aliquis dicere: Doleo quia feci rem dilonam Deo, prout natura Intellectualis est. Quo casu, eliceret actum Pœnitentiæ, cur non enim? & tamen non attenderet ad offensam nec ad injuriam, quia nec attenderet ad jus Dei in meas operationes, nec ad Sanctissimam ejus dignitatem, quæ invita, eveniunt peccata. Ergo apparet, quod illa Compensatio, non sit Formale Pœnitentiæ, cum actus illius aliquis non illud respiciat; & tamen omnes actus alicujus habitus respiciunt formale illius habitus.

ALIQUI, longè aliter quam proponat hæc secunda Conclusio defendunt: Quod bonum Compensationis respiciet Pœnitentia; docentque, quod dolo e de peccatis, non spectet ad pœnitentiam, in quantum attendit ad bonum Compensationis; hanc fusiè doctrinam alii impugnant. Suffecerit dicere: Quod ad eandem virtutem spectet, & dolere de opposito illius; & curare nè fiat; sicut ad eandem Justitiam reitutivam spectat; & detestari injuriam; & curare nè inferatur. Adde SS. PP. ejusmodi nobis proposuisse pœnitentiam, quæ sit principium dolendi de commissis; essetque hoc multiplicare sine necessitate virtutes, esset enim necesse adstruere virtutem, quæ ex communi motivo doleret de peccatis, & tamen non esset pœnitentia; quia ad hanc; ut tu dicis, non spectat dolere de commissio peccato. Legantur impressi.

DICENDUM est III. Bonum deletionis peccati, pro ut assequibile per actus pœnitentis, non est objectum Pœnitentiæ.

PROBATUR I. Quia hæc explicatio duo complectitur, imprimis Ly Bonum deletionis peccati. 2. Ly Prout assequibile per actus pœnitentis. Primū illud difficultatem Theol. facessit quæ objectum formale, debet esse tale, quod possit esse ratio definitiva Pœnitentiæ, consequenter per claros & proprios conceptus debet

debet procedere, jam autem prædicti termini non sunt tales, hoc enim quod propriè delet peccatū, est aut satisfactio infinita, aut gratia justificans, vel actus amoris sive formalis sive virtualis. Nihil autem horum competit pœnitentiæ. Et quæcunque modificatio adhibebitur istius deletionis peccati ponibilis à Pœnitentia, illa restrictio condistinctum conceptum habebit, & si erit legitima, illa potius definit Pœnitentiam.

Secunda etiam pars habet difficultatē Philosophicam. Videtur enim hæc esse petitio principii, nempe quod Pœnitentia sit virtus intentiva boni deletionis peccati, prout assequibilis per actus pœnitentis, de hoc enim ipso quæritur quid sit istud ipsum *ly pœnitentis*. Et qui ignorat definitionem Pœnitentiæ, ignorat etiam *ly Actus pœnitentis*.

PROBATUR II. Quia objectum formale debet esse ultimum resolutorium quæstionum in illa linea institubilium, ut alibi probatum: prædictum autem formale non est tale resolutorium, quærere enim restat, quid tibi displicet Pœnitentiæ in peccato, quod delere vis. Quod ipsum argumentum viâ negativâ proponitur. Dantur interdum aliqua quæ sunt ultimum resolutorium v. g. Rationalitas in homine radicaliter accepta, & alia quæ non sunt resolutorium v. g. Risibilitas. Debet ergo dari taxativū & major unde dignosci possit quare aliquid sit ultimum resolutorium, & hæc si legitima detur, ostendet, posse ex virtute Pœnitentiæ quærere intendente bonum deletionis peccati, quare tu vis delere peccatum, quid tibi in illo secundum rationem tuam propriam displicet?

PROBATUR III. Tum quia hoc quod est delectio peccati videtur potius esse effectus pœnitentiæ, in quantum imperat actus aliarum Virtutum v. g. actum Charitatis; vel disponentis in Sacramento ad Justificationem. Et quantumvis Deus faceret decretum de non delendo peccato, non hoc ipso censeretur facere decretum ne ullus pœniteat; sed solum sequeretur in ordine ad deletionem peccati inutilem fore pœnitentiam, licet foret ad alia utilis, nempe ad proportionandum actum meritis objecti, adeoque ad detestandum v. g. peccatum. Tum quia, quando detestatur, per nos peccatum Pœnitentia, quia est dissonum naturæ intellectuali, datur ut volunt oppositi tunc, non nisi objectum Virtutis ut sic, ergo & bonum deletionis peccati, erit objectum Virtutis ut sic, in quantum virtus ut sic est Ratio opponendi sese cuicunque peccato; & si rectè restringitur. Pronum deletionis peccati per *ly* Prout assequibile per actus pœnitentis restringatur simili modo & formale illud aliud. Multo magis si illa dissonantia ita sumatur, prout à nobis restricta est, nempe per modum procedendi, ex suppositione peccati, quod impugnari debuit, sicut & alia inibi po-

nenda. Tum quia si ex quocunque fideli forte & ex ipso conclusionem docente, ante ipsam extraditam quæreretur, an Pœnitentia deleat de peccato, responderet quod deleat, cum tamen ex eo quod placuit prædictū principium docere, sequatur, ex motivo sibi proprio non posse illam dolere de peccato: quomodo enim doleret ex bono deletionis peccati. Hocque vult & ipsa auctoritas Hieronymi adducta ab Authore, in Psal. 118. Vera Pœnitentia est, fletibus commissi diluere, quomodo autem flet si non dolet; dolet ipsa.

Solvuntur Objectiones.

OBJICIT I. Lugo Quia S. Thom. hic 9. sup. ar. 3. o. dicit Pœnitentiam esse, ad destructionem peccati, in quantum est offensa Dei; & in 4. Dist. 14. q. 1. ar. 1. q. 3. ad ultimum, dicit: Debere esse alicujus virtutis, ut homo Deum placeat, quem peccando offendit. Quia Phrasia videtur etiam Ecclesiæ, in Oratione: *Deus qui culpa offenderis*, &c.

RESPONDEO. Eodem loco S. Thomam meminisse recompensationis; meminisse etiam Justitiæ; ad quam certè injuria spectat; & tamen, ex eo loco, non infero Lugo, vel recompensationem; vel sublationem peccati, quā injuria est; esse de formali Pœnitentiæ. Cur ergo inferret, de formali illius esse, non nisi sublationem offensa?

Directè autem explicari potest hic locus & alii similes: quod agat S. Th. de peccato destruendo, secundum quod est à parte rei; nam à parte rei peccatum est, & offensa & suo modo injuria, & diminutio bonorum Divinorum; vultque ostendere: quod Pœnitentia Theologica, moveat se ad destructionem peccati, non Philosophici, sed in quantum est offensa Dei; non determinando: an illa offensa sit primò essentialis conceptus peccati; adeoque primum id quod tollere nata sit, etiam per ordinem ad nostros conceptus, Pœnitentia?

OBJICIT II. Idem: Datur inter homines virtus, quæ inclinatur ad habendam pacem ad invicem. Laudabile enim est: neminem habere offensum; nec rationabiliter aversum. Ergo etiam debet dari similis virtus hominis, ad Deum, hæc autem virtus non potest meliori nomine appellari, propter prædictas auctoritates quam Pœnitentia.

RESPONDEO: quid evincant Auctoritates dictum est supra. Ad paritatem adlatam: Negatur Consequentia. Disparitas est; quia non ex eo ipso, quia est aliquis vir probus moraliter, hoc ipso habet pacem cum aliis; nec hoc ipso, jam est habilis ut alii ab illo non avertantur; debet ergo dari in humanis aliud principium; quæ sit via pacis; quod principium appellari potest studiositas paranda pacis, quæ studiositas, importat quandam suavitatē agendis; industrias excogitandi modos, placendi aliis; ipsamque compositionē morū, tractantiam

etiam ad affici. Sed id respectu Dei locum non habet, nam si sis vir probus, hoc est, si servaveris mandata, habebis jam pacem fundamentalem cum Deo; si autem arripas consilia; majora adhuc praesidia retinenda pacis nancisceris; & si exerceas opera supererogationis, penitus te in Dei gratiam, adeoque pacem cum eo, infinuabis. Data ergo speciali virtute inter homines, quaesitiva Boni Pacis cum aliis, non erit necesse, dari specialem virtutem, ad habendam pacem cum Deo, quae hoc ipso habetur, si servantur mandata &c.

ADDO. Etiam hoc concessio, quod detur specialis virtus respectu Dei: attendens ad Bonum Pacis, numquidne jam illa virtus non dico vocabulariter, sed verè erit poenitentia? numquid iste qui suavitatem agendi reddit sibi alios non inaddictos, censetur esse poenitens? ad quam autem virtutem spectet quaesitio pacis cum Deo: mox attingetur.

INSTAT Rosmer: Possibilis est talis virtus. Ergo datur. Quia si possibilis sit, nullum est fundamentum negandi quod de facto detur.

RESPONDETUR. Non ex eo praecise, quia potest dari habitus aliquis virtutis, inferri debet, jam illum dari; quia potest dari habitus consimilis spei viatorum, qui primò per se inclinet ad sperandum bona aliis; qualis in Beatis ordinariè ponitur, & tamen modo de facto talis habitus non datur, sed volitionem, sperandi bona aliis, principiat indivisibilis habitus spei. Rursum posset dari habitus, primò inclinativus ad odiendum odium Dei; & nihilominus talis habitus non datur, sed non nisi habitus Charitatis, qui & amat Deum, & odit odium illius. Non ergo praecise ex eo, quia potest aliquis habitus dari, inferri debet de facto illum dari. Sed illatio tunc tenet, quando non potest referri principium actuum illorum, in aliquem habitum, de quo aliàs sine controversia constat, ita enim satisfiet illi regulæ, quod sicut entia ita & habitus non sint multiplicandi sine necessitate, scilicet non ponendo condistinctum habitum, nisi tunc cum aliis habitibus, idem praestare non potest. Jam autem hæc virtus, quæ est nolendi Deum habere offensum; potest bene revocari ad charitatem; quia nolle habere Deum aversum, est inchoativè, & dispositivè, amicitia; eò quod sit talis rationis, ut si sit in subiecto, quod est capax, & appetens amicitia; hoc ipso disponat ad amicitiam. Et certè sicut ad eandem virtutem spectat, amare amorem amati boni, & odisse odium amati boni: ita ad eandem virtutem spectat, velle habere amicum Deum; & nolle illum habere aversum. Et sicut dispositiones præcedunt formam; ita hanc formam, velle habere amicum DEUM; præcedit tanquam dispositio, disconsentum esse, illius aversione. Et licet sub hac formalitate, quod peccatum sit malum Dei, quæ formalitas spectat ad charitatem, non ita clarè elu-

ceat, quod ad illam spectet detestari peccatum; in quantum reddit Deum aversum; nihilominus in quantum Charitas est quaesitiva amicitia cum Deo, sequitur, quod etiam quaerere debeat, ne illum habeat inaddictum, seu aversum; seu potius addictum seu conversum per amorem.

POTEST Responderi aliter eidem difficultati; Concedendo, quod hoc quod est non habere Deum aversum, si attendatur præcise explicatio Lugonis, in respectu ad Poenitentiam; & in re Bonum Pacis, esse formale illius. Negando tamen, quod primò & per se ordinem ad nostras intentiones, sit differentiale objectum Poenitentia Bonum Pacis.

NOTARI potest contra hanc sententiam, quod sicut Lugo condistinguit hæc: habere aliquem amicum, & habere non aversum; ita condistingui posse habere Deum non aversum; & habere cum illo pacem; quia etiam in humanis, ista sunt condistincta; & ita Polonos habere pacem, cum Tartaris aliud est, & aliud non habere averfos à se Valachos; fundaturque in hoc: quod habere pacem, aliquam positivam moralitatem significat, indicatque quandam communicationem, quæ in præciso titulo, non esse averfi, non elucet. Ergo etiam respectu Dei, aliud erit nos cum illo habere pacem; & aliud, non habere illum aversum; quaerendumque restabit: quid ex his duobus Poenitentia conveniat? Quod si dicas: hæc bene ad invicem revocari posse in humanis: dicemus & nos non habere Deum aversum, revocari posse ad habitum Charitatis, Observantia mandatorum, & in re, ad ipsam Poenitentiam.

OBJECTUM III. quidam: Virtus reconciliativa Dei cum homine, habet pro objecto formali prosecutionis, Bonum Pacis cum DEO; Poenitentia est virtus reconciliativa. Ergo. Major est certa; quia hæc est natura virtutis reconciliativæ alicujus cum aliquo, ut ex averso, faciat non aversum rationabiliter, adeoque conciliet pacem. Minor quoque patet; quia cum esse reconciliativum hominis cum DEO, sit valde honestum, & necessarium; spectare debet ad habitum alicujus virtutis specialis; & cum non alius in hunc finem commodior assignetur habitus, quam virtus Poenitentia specialis; sequitur ad Poenitentiam pertinere reconciliativam dictam.

RESPONDETUR. Virtutem primò per se reconciliativam habere pro Objecto Bonum Pacis cum DEO; Poenitentia autem quamvis in re sit virtus reconciliativa cum DEO, non tamen primò per se, est reconciliativa; quia datur prior formalitas in Poenitentia, quam esse reconciliativam; imò potest stare ratio poenitentia sine formalitate reconciliationis; uti jam dictum est: Consulantur dicta.

*(c) 3

Si

Si etiam spectetur probatio Minoris ut sonat; dici potest: quoddam reconciliatio, sub præcisa formalitate, ne habeatur Deus averfus, spectet ad virtutem amoris, & amicitie cum Deo; nam non habere aliquem averfum, est, ut jam dixi, inchoata & præsuppositivè amicitia; inchoamenta autem & præsupposita amicitie, ad eandem amicitiam ordinantur, tanquam ad objectum attributionis. Ad eum modum, quo dispositiones ad formam revocantur, vel ad totum.

Addo: Si esse placatum, apprehendatur sub formalitate Dei boni in se; spectabit ad virtutem Charitatis; si apprehendatur, sub formalitate Dei boni nobis; revocabitur ad spem; accedente præcipuè formalitate arduis. Vel, ad maximum, habebit se, sicut aliquid consequens ex possessio sine Pœnitentia; nam præhabita remissione peccati, quam intendit Pœnitentia, consequitur, ut Deus sit placatus, & non averfus. Ad eum modum, quo ex commoda ad habitandum compositione partium, sequitur pulchritudo domus, quæ non est formale objectum Architectonicæ, sed nonnisi sequens ad objectum ejusdem.

INSTABIS. Virtuti, quæ attendit ad Bonum Pacis, tribuuntur omnia, quæ tribuuntur Pœnitentia; plangit enim, & dolet de peccatis, & providet, ne ista pax, malè agendo turbetur. Ergo Pœnitentia attendit ad illam pacem.

RESPONSUM jam, Pœnitentiam, in re attendere ad istam pacem, sed non primò per se; dicereque posset pœnitentia: Ego jam feci satis officio, & inhonestatem peccati quæ talis, expulsi honestate actionis opposita; ut autem Deus sit placatus, vellem hoc, sed non est mei officii, curare id charitas.

DIFFICULTAS III.

Quodnam sit Objectum Formale Pœnitentia?

EXPLICANDA jam venit nostra Sententia, à qua lucem accipient hæcenus dicta. Sit.

Punctum Difficultatis I.

Præmittuntur aliqua.

PRÆMITTO I. Formale Pœnitentia Objectum tradi non posse bene, nisi per prædicatum, importans & respiciens rationem, & formalitatem peccati seu destruendi, seu vitandi.

RATIO est. Tum quia: omnes SS. PP. per ordinem ad peccatum Pœnitentiam definiunt. Suffecerit Divus Gregor. qui hom. 34. in Evang. & lib. 9. Regi: epist. 39. Pœnitentia, inquit, est, peccata præterita plangere, & plangen-

do iterum non committere. Idem supponit Trid. Sess. 14. cap. 1. dum ait Fuit, inquit, quidem Pœnitentia, universis hominibus qui se mortali aliquo peccato inquinassent, quovis tempore &c. necessaria. Ubi necessitatem ejus ex ordine ad tollendum peccatum colligit. Tum quia: sublata Pœnitentia, nulla alia virtus est, quæ se peccato quæ tali opponat; imò intantum reliquæ sese opponunt, inquantum saltem latiori modo, participant rationem Pœnitentia.

PRÆMITTO II. Plures esse in peccato formalitates, sed inquantum ad præsens spectat, tres potissimum. 1. Formalitas Offensæ. 2. Injuriæ. 3. Peccati, quæ peccatum est; posse autem has formalitates distingui; ratio est. Tum quia: de facto traduntur distincti illarum, conceptus. Tum quia: etiam in Creatis distinguuntur ista, nam non ex eo, quia alius manet offensus, hoc ipso habet injuriam; & habendo injuriam, jusque prosequendo ut illi satisfiat justitiam, potest tamen hoc ipso non averti, nec irasci. Jam autem ipsa ratio peccati, adhuc est condistincta; quia potest aliquis, aliqua actione non offendi, ut si non curet five fiat illa actio, five non fiat; si item illud ad se non pertineat, vel si non sit invitatus ut fiat; potest item non injuriari illi; & tamen illa actio poterit in se esse defectuosa moraliter. Sic lutulenta facies Domini, non est injuria nec offensam mancipii, & tamen in genere morum, est quid defectuorum. Quod si in Creatis, hæc formalitates sunt condistinctæ, facile colligi potest, quod conceptus unus, secundum rationes communes spectatus, non sit conceptus alius; adeoque quod etiam in peccato hæc formalitates, ratione nostra distinguui possint. Tum quia præsumptio est communis: distincta hæc esse; & cum synonyma non sint, tam diversas appellationes non habuissent, nisi persuasionem communi diversitas inter hæc fuisset agnita.

PRÆMITTO III. Quis sit formandus Conceptus, de dictis tribus formalitatibus?

Et quidem incipiendo à formalitate Injuriæ, ea sic concipi poterit. Injuria est aliquid oppositum justo. Justum autem, apud Aristotelem idem est, quod æquale. Æquale autem est, cujus neutrum extremum minus habet. Porro in Justitia tunc est Æqualitas, quando juri alterius commensatur operatio debita, & quando habens jus non habet minus quam jure debeat. Fit autem Injuria, quando hoc, quod debitum est juri alterius, non solvitur: peccatum itaque intantum erit Injuria, inquantum non satisficit juri Divino, quod habet in nostras operationes; & quando eæ, & tales non solvuntur, quales sunt, Deo debita.

Quod attinet ad formalitatem Offensæ, illa sic explicari potest: Offensa non est nisi per ordinem ad alium, tolle alium, quem offendes; & si alius non offendetur, non erit Offensa actualis; si autem non est offensus, sed poterat offendere